

The background of the slide is a collage. The top half shows the Oulu City Hall, a grand yellow building with a central dome and classical architectural details. The bottom half shows a bronze statue of a man in a cap, likely a historical figure, in profile. The text is overlaid on a semi-transparent white rectangular area.

KUNNALLISJURIDIikkaA LUOTTAMUSHENKILÖILLÄ

30.5.2017

kaupunginlakimies Jukka Lampén

KESKEISET SÄÄDÖKSET JA OHJEET

Perustuslaki

- perusoikeudet, kuntien itsehallinto

Hallintosäätö

- sisältää mm. entisen kv:n työjärjestyksen, toimielinten johtosäännöt ja luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussäännön
- toimielimet, tehtävät, toimivalta, kokousmenettely

Kuntalaki

- vaalikelpoisuus
- kokousmenettely
- luottamushenkilön vastuu
- delegoinnit
- otto-oikeus

Hallintolaki

- hallinnon oikeusperiaatteet
- esteellisyys

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, mm.

- julkinen, ei vielä –julkinen, salassa pidettävä
- luottamushenkilön oikeus saada tietoa
- kokousten/keskustelujen julkisuus

1. HALLINTOSÄÄNTÖ

Hallinnon järjestäminen ja johtosäännöt (kuntal 90 §)

- 1.6.2017 lähtien kunnassa yksi hallintosääntö, joka korvaa kaikki aiemmat (Oulussa n. 20 kpl) johtosäännöt
- hallintosäännöllä kunta päättää hallintonsa järjestämisestä
- kuntalaki määrittelee hyvin väljät puitteet hallinnon järjestämiseksi
- pakollisia toimielimiä ovat vain valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja keskusvaalilautakunta

Hallintosääntö

- päättää kunnanvaltuusto
- määrätään kunnan eri viranomaisista sekä niiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä, kuten
 - hallinnon järjestämisestä
 - määrätään toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden tehtävistä
 - toimivallan jaosta
 - luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perusrakenteesta

1. HALLINTOSÄÄNTÖ

Rakenne:

1. Yleiset määräykset
2. Oulun kaupungin toimielimet, hallintokunnat, tehtävät ja toimivalta
3. Liikelaitosten johtokunnat, niiden tehtävät ja toimivalta
4. Muut toimielimet
5. Muut määräykset
6. Henkilöstöasiat
7. Taloudenhoito
8. Hallinnon ja talouden tarkastus
9. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
10. Valtuuston toiminta
11. Kokousmenettely
12. Luottamushenkilöiden palkkiot ja korvaukset

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Yleistä

- kokouskutsu ja esityslista väh. 4 päivää ennen kokousta, toimitetaan sähköisesti työtilaan
- kv:n puheenjohtaja voi kutsua "ylimääräisen kokouksen" koolle
- kaupunginhallitus tai vähintään neljäsosa valtuutetuista voi päättää ylimääräisen kokouksen pitämisestä tietyn asian käsittelyä varten
- päätöksenteko pääsääntöisesti vain kaupunginhallituksen valmistelusta. Yksinkertaisella enemmistöllä valtuusto voi ottaa kiireellisen, mutta kuitenkin valmistellun asian ratkaistavakseen. Jos kyseessä kiireellinen, mutta valmistelematon asia, edellytetään yksimielistä päätöstä
- pöytäkirja tarkistetaan kokousta seuraavana torstaina klo 14.00 virastotalo Oulu10:ssä
- jos tarkastaja ei hyväksy pöytäkirjaa, eli se ei vastaa kokouksen kulkua, pöytäkirjan tarkastamisesta päätetään seuraavassa kokouksessa
- sähköinen kokous mahdollista, mutta ei käytössä Oulussa

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Kunnan toimialaan kuuluvissa asioissa lähtökohtaisesti kaikki päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei laissa erikseen ole toisin säädetty tai valtuusto ole siirtänyt toimivaltaansa johtosäännöllä muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.

- myös hallituksella on suoraan kuntalain perusteella oikeus/velvollisuus vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Hallitus käyttää suoraan kuntalain nojalla kunnan puhevaltaa ja valvoo kunnan etua
- "Valtuusto voi **hallintosäännössä siirtää** toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivaltaa ei kuitenkaan saa siirtää asioissa, joista valtuuston on tässä tai muussa laissa olevan nimenomaisen säännöksen mukaan päätettävä. Valtuusto voi johtosäännössä antaa kunnan muulle 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle oikeuden siirtää sille siirrettyä toimivaltaa edelleen.
- valtuuston on kuitenkin aina päätettävä
 - talousarvion ja –suunnitelman hyväksymisestä
 - takauksen tai muun vakuuden myöntämisestä toisen velasta
 - hallintosäännöstä
 - kunnanjohtajan valitsemisesta
 - yleis- ja asemakaavan hyväksyminen (poikk. vähäisen muutoksen hyväksyminen)
 - yleisesti kunnallisten maksujen perusteista
 - kuntastrategiasta (sis. mm. omistajapoliittiset linjaukset, riskienhallinnan perusteet)

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Mistä valtuusto päättää?

- kaupungilla on vain yksi kaupunkistrategia
- Kaupunkistrategiassa **linjataan** sitovalla tavalla mm. omistajapolitiikka, palvelujen järjestämisen periaatteet ja henkilöstöpolitiikka

Valtuusto raamittaa esim:

- toiminnan ulkoistamisesta yleensä
- kuinka suuri osuus tukipalveluista (mm. Serviisi) toteutetaan omana työnä
- mikä osuus terveyspalveluista voidaan hankkia ulkopuoliselta palveluntuottajalta
- kouluverkon kattavuudesta kaupunkitasolla

Mistä valtuusto ei päätä, esim:

- yksittäisen koulun, päiväkodin tai hoivayksikön lopettamisesta
- palvelua koskevan hankintapäätöksen tekemisestä
- mitä palveluja tietyssä toimintayksikössä tarjotaan

On muistettava, että kaupunginvaltuustolla on kuntalain perusteella yksinomainen budjettivalta, jolloin se talousarvion käsittelyn yhteydessä päättää määrärahoista ja sitovista laadullisista, toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Talousarvio- ja suunnitelma

- Kaupunginvaltuusto hyväksyy toimielinten sitovat **toiminnalliset, taloudelliset ja palvelun laadulliset tavoitteet** sekä toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät **määrärahat ja tuloarviot**.
 - huomattava kv:n päätösvallan rajat talousarviokäsittelyssä
 - ei esim. voi päättää yksittäisten asiakasmaksujen euromääräistä, yksittäisestä virasta yms.

KHO 21.12.2011 T 3692: Kuntalain 65, 90 ja 91 § huomioon ottaen valtuuston päätös talousarvion hyväksymisestä on sinänsä valituskelpoinen. Sivukoulun lakkauttaminen oli yksi talousarvion perusteluihin otetuista opetustoimen säästökohteista, joissa oli kysymys eräiden muidenkin koulujen lakkauttamisesta ja jotka osaltaan vaikuttivat talousarviossa opetustoimeen varattuihin määrärahoihin. Valtuuston päätöksellä talousarvion hyväksymisestä ei vielä kuitenkaan lopullisesti päätetty koulujen lakkauttamisesta, joka tuli valtuuston päätettäväksi erillisen valmistelun jälkeen. Valitusta oli perusteltu seikoilla, jotka tulivat ratkaistaviksi siinä yhteydessä, kun valtuusto tekee lopullisen päätöksen koulun lakkauttamisesta. Valittajien oikeussuoja tai kaupungin hallinnon ja toiminnan lainmukaisuuden valvonta ei edellyttänyt mahdollisuutta saada tehdä kunnallisvalitus talousarvion hyväksymispäätöksestä siltä osin kuin talousarvion perusteluihin oli otettu periaatteellisuonteinen kannanotto koulun lakkauttamiseen.

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Toimivallan jäykkyyden periaate

- Ylempi viranomainen ei voi ottaa delegoitua asiaa käsiteltäväkseen tai puuttua alemman viranomaisen toimivaltaan kuuluvaan asiaan (otto-oikeuden käyttäminen mahdollista)
- Toisaalta alempi viranomainen ei voi siirtää itselleen kuuluvaa päätöksentekoa ylemmälle viranomaiselle.
- Johtosääntöön perustuvaa päätösvaltaa tai delegointia ei voi muuttaa päätöksellä yksittäistapauksissa vaan koko sääntöä on muutettava.
- Valtuustolla ei ole otto-oikeutta ja on huomattava, että valtuutetut (1/4 valtuutetuista) eivät voi kutsua ylimääräistä kokousta koolle käsittelemään asiaa, joka ei hallintosäännön tai lain mukaan kuulu valtuuston päätettäväksi

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Esittely

- Kv:ssa muista toimielimistä poiketen ei varsinaista esittelyä, vaan kh:n pohjaehdotus ja tarvittaessa pj:n ja/tai kaupunginjohtajan selvennykset

Keskustelu

- Puheenvuorot annetaan pyyntöjärjestyksessä koneellisesti tai kirjallisesti, jolloin kirjallisesti pyydetyt etusijalla. Enintään minuutin kestävän kommenttipuheenvuoron pj. voi antaa puheenvuorojärjestyksestä poiketen
- Yli 3 minuutin puheenvuorot puhujakorokkeelta, puhujan on pysyttävä esityslistalla käsiteltävänä olevassa asiassa, muutoin puhetta ei rajoitettu

Valtuutetun päätösehdotukset

- Pöydällepano, ensimmäisellä kerralla voidaan jättää, jos 22 valtuutettua kannattaa, sen jälkeen yksinkertaisella enemmistöllä
- Asian palauttaminen, yksinkertainen enemmistö
- Kannatetun pöydällepanoa tai asian palauttamista koskevan esityksen jälkeen, puheenvuorot on rajoitettava koskemaan vain näitä ehdotuksia
- Päätösehdotukset esitettävä myös kirjallisesti (myös sähköposti) lukuun ottamatta pöydälle panoa ja palauttamista

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Päätöstyypit

- Yksimielinen päätös
 - pj toteaa
- Äänestys
 - aina yksinkertaisella enemmistöllä, 2 poikkeusta: kunnanjohtajan erottaminen 2/3 kaikista valtuutetuista ja kiireellisen asian ottaminen ilman valmistelua valtuuston käsittelyyn yksimielisesti
 - tasatilanteessa pj:n ääni ratkaisee
 - ehdotukset asetetaan vastakkain
 - äänestys aina avoin

Enemmistövaali

- henkilövalinnoissa tai luottamushenkilön valitsemisessa toimielimeen
- ääniä voi antaa muillekin kuin ehdotetuille ja kannatetuille ehdokkaille
- voidaan suorittaa avoimesti tai yhdenkin vaatiessa suljetuin lipuin
- toimielimen jäsenellä yhtä monta ääntä kuin valittavia, mutta vain yksi ääni yhdelle, kaikkia ääniä ei tarvitse käyttää
- tasatilanteessa arpa ratkaisee

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Suhteellinen vaali

- käytetään erittäin harvoin
- vain valittaessa kahta tai useampaa luottamushenkilöä
- voidaan toimittaa, jos vaatijoita on niin monta, että he saisivat valituksi toimielimeen vähintään yhden jäsenen
- laskukaava määritelty kuntalaissa
 - esimerkki: sivistys- ja kulttuurilautakuntaan valitaan 13 jäsentä ja läsnä on kaikki 67 valtuutettua. $67:13+1=4,78$. Pyöristys lähinnä ylempään kokonaislukuun. Eli vaali toimitetaan suhteellisena, jos 5 valtuutettua sitä vaatii
- toimitetaan listavaalina soveltaen vaalilain kunnallisvaaleja koskevia säädöksiä

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Ponsiesitys

- tarkoitetaan päätettävään asiaan jollakin tavalla liittyvää "toimenpidesuositusta" tai selvitystä, jolla ei ole juridista velvoittavuutta
- ponsi käsitellään päätöksen jälkeen eikä se saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä

Valtuustoaloite

- valtuutetulla ja valtuustoryhmällä kaupungin toimintaa koskevassa asiassa
- jätetään kokouksen yhteydessä mielellään sähköisesti
- aloitteen käsittelee toimielin, jonka toimialaan aloite kuuluu
- vastaus annetaan ensimmäiselle allekirjoittaneelle
- vastaus ei muutoksenhakukelpoinen päätös
- käsiteltävä kolmen kuukauden kuluessa
- valtuustolle esitettävä kolme kertaa vuodessa yhteenveto toimenpiteistä, joihin aloitteet ovat johtaneet

Kh:lle osoitettava kysymys

- Väh. 10 valtuutettua kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevasta asiasta
- Jätetään kirjaamoon ja vastaus annetaan 5 viikon kuluttua kysymystä seuraavassa valtuuston kokouksessa

1. HALLINTOSÄÄNTÖ, valtuusto

Kyselytunti

- valtuutettu voi esittää kh:n pj:lle, kaupunginjohtajalle hallintoa, taloutta tai toimintaa koskevan kyselyn
- kyselyihin annetaan vastaus joka toisen valtuuston kokouksen alussa
- ei saa sisältää perusteluja tai arvostelevaa lausumaa
- toimitettava kirjaamoon (myös sähköposti käy) viimeistään 2 viikkoa ennen valtuuston kyselytuntia
- annetaan lyhyt vastaus suullisesti ja kysyjällä oikeus esittää 2 lisäkysymystä ja muilla valtuutetuilla tämän jälkeen yksi

Vastuu päätöksestä

- luottamushenkilö on virkavastuussa päätöksestä, jonka puolesta hän on äänestänyt tai muutoin hyväksynyt
- vastuusta vapautuminen edellyttää äänestämistä hyväksytyä ehdotusta vastaan tai eriävän mielipiteen ilmoittamista, jos hänen esityksensä on rauennut.
- eriävä mielipide on ilmaistava heti päätöksen jälkeen, perustelut eriävälle mielipiteelle voi ilmoittaa ennen pöytäkirjan tarkastamista
- eriävän mielipiteen voi ilmoittaa vain, jos päättäjä on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan

2. PALKKIOT JA KORVAUKSET

Luottamushenkilöiden palkkio- ja matkustussääntö

- uudistetut määräykset voimaan 1.6.2017

Luottamushenkilölle suoritetaan

- kokous- ja vuosipalkkiota;
- korvausta luottamustoimen hoitamisesta aiheutuvista ansionmenetyksistä, matkakustannuksista, sijaisten palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, sekä
- matkakustannusten korvausta ja päivärahaa

Kuntalaissa tarkoitettujen kaupungin toimielinten kokouksista:

- kaupunginvaltuusto ja sen valiokunnat sekä kaupunginhallitus ja sen jaostot 150 euroa/kokous
- lauta- ja johtokunnat, niiden jaostot ja toimikunnat 115 euroa/kokous
- toimielimen **päättämä** väh. 1,5 tuntia kestävä seminaari, koulutus- tai informaatiotilaisuus tai vastaava tilaisuus 85 euroa/tilaisuus
- kolmen tunnin jälkeen kokouspalkkiota korotetaan 50 %:lla peruspalkkiosta laskettuna jokaiselta alkavalta tunnilta

2. PALKKIOT JA KORVAUKSET

Ansionmenetykskorvaus

- korvaukseen oikeuttavaksi ajaksi hyväksytään myös aika, joka kuluu luottamushenkilön siirtyessä työpaikalta paikkaan, jossa hän hoitaa luottamustoimaa, kuitenkin enintään 60 minuuttia. Jos hänen työnsä jatkuu luottamustoimen päättymisen jälkeen, korvaukseen oikeuttavaksi ajaksi hyväksytään myös aika, joka kuluu luottamushenkilön siirtyessä luottamustoimen hoitopaikasta työpaikalle kuitenkin enintään 60 minuuttia.
- korvausta maksetaan enintään 40 euroa/tunti, enintään kahdeksalta tunnilta kalenterivuorokaudessa
- luottamushenkilön tulee esittää työnantajan todistus ansionmenetyksestä, josta käy ilmi, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut hänen työaikaansa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa sekä maksamatta jääneen palkan määrä
- luottamushenkilön, joka tekee ansio- tai muuta työtä olematta työ- tai virkasuhteessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestään
- todistusta tai selvitystä ei vaadita, jos korvaus on enintään 13 euroa/tunti. Vaaditaan kuitenkin kirjallinen vakuutus ansionmenetyksen määrästä ja sen laskentaperusteesta.

2. PALKKIOT JA KORVAUKSET

17

Hoitokustannusten korvaaminen

- jos luottamushenkilöllä on alle 10 -vuotias lapsi tai puoliso tai hän toimii lain tarkoittamana omaishoitajana henkilölle, jota ei voi jättää luottamustoimen hoidon ajaksi ilman ulkopuolista hoitajaa, korvataan hoitajan palkkaamisesta aiheutuneet kustannukset edellyttäen, että luottamushenkilö lääkärin todistuksilla tai muilla asiakirjoilla osoittaa, että hoitajan palkkaaminen on ollut välttämätöntä. Korvaus maksetaan alalla yleisesti noudatettavan tason mukaisesti.

Matkustuskustannusten korvaaminen

- matkakustannukset luottamustoimen hoitopaikalle ja sieltä vakituiselle asunnolle korvataan pääsääntöisesti halvimman kulkuneuvon mukaan. Poikkeavissa tapauksissa noudatetaan soveltuvin osin voimassa olevaa kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta.
- Luottamushenkilöllä on oikeus käyttää taksia tai omaa autoa toimielimen päättämiin edustustilaisuuksiin ja vierailuihin osallistuessaan. Taksin ja oman auton käyttäminen on mahdollista myös tilanteissa, jos luottamushenkilön asunto tai kokouspaikka sijaitsee sellaisessa paikassa, että julkisen liikennevälineen käyttäminen ei ole mahdollista tai matka-aika yhteen suuntaan ylittää puoli tuntia.
- Luottamushenkilön oikeudesta saada luottamustehtävän hoitamisesta johtuen matkakustannusten korvausta, päivärahaa, ateriakorvausta, majoittumiskorvausta, yömatkarahaa, kurssipäivärahaa ja korvausta ulkomaille tehdystä virkamatkasta sekä korvausten saamisessa, noudatetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä,.

2. PALKKIOT JA KORVAUKSET

Palkkioiden ja korvausten maksatus

- palkkioiden ja korvausten maksamisesta on tehtävä kirjallinen hakemus, ellei palkkion maksaminen perustu kaupungin edustajan tilaisuudessa kirjaamaan läsnäololuetteloon
- kokouspalkkiot, vuosipalkkiot ja pk:n tarkastuspalkkiot maksetaan automaattisesti
- ansionmenetykset, matkakorvaukset ja kulut voi hakea vapaamuotoisella hakemuksella tai Oulun Konttorista saatavilla lomakkeilla, jotka jätetään ko. toimielimelle. HUOM! Jokainen toimielin omalla hakemuksella
- Kopio sivutuloverokortista tai verokortista toimitettava

3. HALLINTOSÄÄNTÖ, muut toimitelimet

Keskeiset hallintosäännön määräykset

- varajäsenen kutsuu varsinainen jäsen (vrt. valtuusto)
- kokouksessa voidaan käsitellä vain kokouskutsussa mainitut asiat, ellei toimitelin yksimielisesti hyväksy lisäasian käsittelyä. Kiireellinen asia voidaan ottaa käsiteltäväksi yksinkertaisella enemmistöllä
- esittelijä määrätty johtosäännöissä, toimitelin voi yksittäisessä asiassa määrätä muukin esittelijän.
- esittelijä aina "etuoikeus" poistaa asia esityslistalta
- otto-oikeus
 - toimitelimillä ja puheenjohtajilla, kaupunginjohtajalla ja "hallintokunnan" johtajilla

3. HALLINTOSÄÄNTÖ, muut toimitelimet

Hankinnat

- strategisesta hankintatoimesta vastaa kaupunginhallitus/konsernihallinto, operatiivisesta Monetra Oy
- kaupunginhallitus päättää hankintalinjauksista kaupunkistrategian määrittelemissä raameissa.
- kaupunginjohtaja päättää yhteishankinnoista, eli mitä hankitaan keskitetysti. yhteishankinnat tarkoittavat kahta tai useampaa toimitelintä koskevia hankintoja.
- lauta- ja johtokunnat tekevät hankinnat ilman euromääräisiä rajoja, kun kysymys on pelkästään omaa toimialaa koskevasta hankinnasta

3. HALLINTOSÄÄNTÖ, muut toimielimet

Aloitteet (ns. kuntalaisaloite)

- Kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet (kuntalaki 23 §).
- Oulussa hallintosäännön mukaan kuntalaisaloitteet on tuotava valtuuston tiedoksi kolme kertaa vuodessa
- Jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireilletulosta
- Vastauksen antaa viranhaltija, poikkeuksellisesti myös toimielin
- Joskus vaikeuksia erottaa toisistaan aloite ja ns. vapaamuotoinen kysely tai muistutus
- Muutoksenhakukelpoisuus?
 - kyllä jos aloite johtaa materiaaliseen päätökseen
 - yleensä annetaan vastaus, johon ei voi hakea oikaisua

4. VAALIKELPOISUUS

- vaalikelpoisuudella tarkoitetaan edellytyksiä, jotka henkilön on täytettävä, jotta hänet voidaan ylipäänsä valita luottamustoimeen
- sekoitetaan useasti esteellisyyden käsitteeseen, joka tarkoittaa päätöksentekijän puolueettomuuden ja luottamuksen vaarantumista yksittäisen asian käsittelyssä
- eri toimielimissä poikkeavat vaalikelpoisuusvaatimukset

Yleinen vaalikelpoisuus:

- kotikunta ko. kunnassa (huom. johtokunta)
- äänioikeus kuntavaaleissa jossakin kunnassa
- ei ole vajaavaltainen

Erityinen vaalikelpoisuus:

1. kunnanvaltuustoon
2. kunnanhallitukseen
3. lautakuntaan (valiokuntaan)
4. tarkastuslautakuntaan
5. johtokuntaan
6. kuntayhtymän toimielimiin
7. kuntien yhteiseen toimielimeen

4. VAALIKELPOISUUS

Ei vaalikelpoinen:

Valtuusto

- 1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;
- 2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä
 - yleensä johtajan nimikkeellä olevat, osa päälliköistäkin, jos toimivat esittelijöinä, esim. talousarviopäällikkö, palopäällikkö, asemakaavapäällikkö, kamreeri
 - vaikuttaa esim. kunnan koko ja organisaatio
- 3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätien palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;
 - toimitusjohtaja, talousjohtaja
- 4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

4. VAALIKELPOISUUS

Hallitus

- 1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
 - koko konsernihallinnon henkilöstö
- 2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa
 - mikä yhtiö voi toimia kunnanhallituksen tehtäväalueella? Vrt. johtosäännön määrittelyt
- 3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta;
- 4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.
 - Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

4. VAALIKELPOISUUS

Lautakunnat

- 1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
 - esim. opettaja ei voi olla sivistys- ja kulttuurilautakunnan jäsen
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa
 - esim. Jätehuolto Oy:n palveluksessa oleva ei voi olla yhdyskuntalautakunnan jäsen
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

4. VAALIKELPOISUUS

Tarkastuslautakunta

- 1) kunnanhallituksen jäsen;
 - 2) pormestari ja apulaispormestari;
 - 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
 - 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätion palveluksessa;
 - 5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.
- tarkastuslautakunnan vaalikelpoisuusvaatimukset ovat siis kaikista toimielimistä selvästi tiukimmat

Johtokunta

Johtokuntaan ja toimikuntaan voidaan valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ja lautakuntaan tai jonka kotikunta kunta ei ole.

- Eli käytännössä johtokuntaan ei ole muita vaalikelpoisuusvaatimuksia kuin täysivaltaisuus ja äänioikeus jossakin kunnassa silloin kun valinta tehdään.

Päätöksiä vaalikelpoisuudesta

Valtuusto

KHO:2009:57

A oli toiminut kunnan kokonaan omistaman ja sen määräämisvallassa olevan elinkeinoyhtiön toimitusjohtajana, mutta yhtiön hallitus oli vapauttanut hänet tästä tehtävästä kansanedustajan tehtävän nelivuotiskaudeksi. Kun tarkasteltiin vaalikelpoisuutta kunnanvaltuustoon, A:n palvelussuhde yhtiöön ei kuitenkaan ollut hänen itsensä tai yhtiön toimesta päättynyt niin, etteikö hänen asemansa olisi edelleen ollut sidoksissa yhtiöön. A oli edelleen asemaltaan rinnastettavissa lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä toimivaan henkilöön, eikä hän ollut vaalikelpoinen kunnanvaltuustoon.

KHO:1997:98

Lukion rehtori toimi sivistyslautakunnan vastualueen alaisen tulosalueen johtokunnan esittelijänä. Kaksi ala-asteen johtajaopettajaa toimivat sivistyslautakunnan vastualueen alaisen peruskoulujen tulosalueen tulosyksikön johtokunnan esittelijöinä. Rehtori ja johtajaopettajat eivät toimineet lautakunnan esittelijöinä, vaan sen alaisten koulujen johtokuntien esittelijöinä. He eivät olleet lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa tehtävässä. Rehtori ja johtajaopettajat olivat vaalikelpoisia valtuustoon.

Päätöksiä vaalikelpoisuudesta

Hallitus

KHO 26.8.1998

Paikallisen osuuspankin hallintoneuvoston puheenjohtaja oli vaalikelpoinen hallitukseen, koska pankin hallituksena toimi johtokunta ja hallintoneuvostoa ei voida rinnastaa osuuspankin hallitukseen.

KHO 1998:36

Suuressa pankkikonsernissa pankinjohtaja-nimikkeellä omaisuuspalveluyksikön johtajana toimiva henkilö, joka on myös pankin asianomaisen konttorin ja alueen johtoryhmien jäsen, ei ollut, ottaen huomioon hänen asemansa, toimenkuvansa ja tehtävänsä pankissa, kuntalain 35 §:ssä tarkoitetulla tavalla hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavissa yhteisössä eikä siten vaalikelvoton kaupunginhallituksen jäsenten vaalissa.

Päätöksiä vaalikelpoisuudesta

Lautakunta

KHO 17.9.2003/2200

Henkilö oli liiketoimintaa harjoittavan valtakunnallisen jätehuoltoyrityksen aluejohtaja. Yhtiö tarjosi muun muassa jätehuolto-, kierrätys-, kiinteistöhuolto-, ongelmajätehuolto-, ym. palveluita ja harjoitti merkittävää liiketoimintaa Oulun kaupungissa ja toimi kilpailutilanteessa muiden alan yritysten ja myös Oulun Jätehuollon kanssa.

Kun otettiin huomioon hänen asemansa ja tehtäviensä laatu yhtiöissä, hän oli kuntalain 36.1 §:n 3 kohdassa tarkoitettussa asemassa yhtiössä. Kun otettiin huomioon mainitun yhtiön harjoittaman liiketoiminnan laatu ja laajuus Oulun kaupungissa ja liikelaitosten lautakunnan tehtäväalue ja mainitun lautakunnan alaisen Oulun Jätehuollon ja sanotun yhtiön väliset sopimukset sekä alalla vallitseva kilpailutilanne, yhtiö oli sellainen yhteisö, jolle lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisut olivat omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa. Henkilö ei ollut vaalikelpoinen liikelaitosten lautakuntaan.

Päätöksiä toimivallasta

KHO 30.12.2003 T 3422:

Kaupunginhallitus oli päättänyt lomauttaa maatalouslomittajia ja eräitä hoitohenkilöitä lukuun ottamatta kaupungin koko henkilöstön kahdeksi viikoksi taloudellisilla perusteilla. Kh oli valtuuttanut palvelukeskusten päälliköt antamaan säännösten mukaiset lomautusilmoitukset ja velvoittanut heidät vastaamaan lomautusten käytännön toteuttamisesta. Kaupungin **johtosäännöissä ei** ollut määräyksiä lomauttavasta viranomaisesta eikä lomautustoimivallan delegoinnista. Kaupunginhallituksella oli siten **yleinen toimivalta** päättää kaupungin henkilöstön, heidän joukossaan perusopetuksen opettajat, lomautuksesta.

KHO 2007:95

Kunnanhallitus antaa kuntalain 23 §:n nojalla tarvittaessa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. X:n kaupunginhallitus oli 27.3.2006 päättänyt antaa kaupungin omistamalle osakeyhtiölle tehtäväksi hankkia yhtiön omistukseen raviratakiinteistön maa-alueet ja rakennukset omistavan yhtiön osakkeet. Kaupunginhallituksen päätöksessä oli määritelty enimmäiskauppahinta ja asetettu kaupan toteuttamiselle määrättyjä muita edellytyksiä ja ehdotettu, että valtuusto omalta osaltaan hyväksyy kaupunginhallituksen päätöksen mukaisen omistajapoliittisen ratkaisun. Kaupunginvaltuusto oli valituksenalaisella päätöksellään 3.4.2006 omalta osaltaan hyväksynyt kaupunginhallituksen päätöksessä tarkoitetun omistajapoliittisen ratkaisun.

Päätöksiä toimivallasta

(jatkuu)

Kaupunginvaltuuston päätös sisälsi kaupungin omistajana osakeyhtiölle antaman ohjauksen raviratakiinteistön maa-alueet ja rakennukset omistavan yhtiön osakkeiden hankkimisesta. Valtuusto oli omalta osaltaan myös edellyttänyt tällaisen kaupan tekemistä. **Valtuuston päätöksellä** ei kuitenkaan ollut voitu oikeudellisesti sitovalla tavalla määrätä **kunnan hallinnosta erillisen yksityisoikeudellisen osakeyhtiön toiminnasta**. Valtuuston päätös ei siten sisältänyt sellaista kunnan edustajalle annettua toimintaohjetta kunnan kannan ottamisesta kysymyksessä olevaan osakkeiden hankkimista koskevaan asiaan, jota kuntalain 23 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Valtuuston päätöksellä ei myöskään ollut miltään osin päätetty kunnan omien varojen käyttämisestä. Näillä perusteilla kaupunginvaltuuston päätös koski kuntalain 91 §:n tarkoittamalla tavalla vain **valmistelua**, eikä päätöksestä sen vuoksi saanut tehdä kunnallisvalitusta. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös, jolla K:n kaupunginvaltuuston päätöksestä tekemä valitus oli hylätty, oli kumottava ja poistettava ja valitus jätettävä tutkimatta.